

بررسی تأثیر مدیریت سرمایه انسانی بر مدیریت دانش و نوآوری در سازمان ها

اعظم پناهی^۱

کارشناسی ارشد، مدیریت دولتی (گرایش منابع انسانی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم شهر، مازندران، ایران

اکرم پناهی

کارشناسی ارشد، مدیریت دولتی (گرایش منابع انسانی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، تهران ایران

چکیده

در عصر اقتصاد دانش محور عملکرد سازمان به شدت وابسته به مدیریت منابع انسانی و مدیریت دانش می باشد. مدیریت راهبردی منابع انسانی، روشی برای تصمیم گیری درباره هدف ها و طرح های سازمان بوده و در این راستا، هم به نیازهای سرمایه انسانی و هم به توسعه قابلیت های فرآیند توجه دارد. لذا سازمان جهت موفقیت و نیل به اهداف سازمانی بایستی تمامی مجموعه ها و سیستم منابع انسانی خود را مدیریت کند، تا از طریق هم افزایی فعالیت های انواع این سرمایه ای انسانی دسترسی به این اهداف امکان پذیر شود. در پژوهش حاضر از روش همبستگی به عنوان روش تحقیق استفاده شده است. جامعه آماری شامل کارکنان کمیته امداد امام خمینی (ره) استان تهران بوده است که طبق آمار به دست آمده در مجموع ۹۹ نفر بوده اند. حجم نمونه ۸۰ نفر بوده است که با استفاده از جدول استاندارد کرجسی و مورگان به دست آمده است. برای بررسی اعتبار و همسانی درونی آن پس از اجرای آزمایشی برای حجم نمونه ای معادل ۳۰ نفر، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و با استفاده از نرم افزار SPSS در دو سطح توصیفی و استنباطی به تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده پرداخته شده است جهت بررسی فرضیه ها نیز از روش تحلیل رگرسیون ساده، رگرسیون چند متغیره گام به گام استفاده شده است. نتایج یافته ها نشان می دهد که مدیریت دانش و مولفه های آن قابلیت معناداری در پیش بینی نوآوری در کمیته امداد امام خمینی (ره) دارا می باشد. همچنین همبستگی بالا و معناداری بین مدیریت دانش و مولفه های آن با نوآوری مشاهده شده است.

واژگان کلیدی: سرمایه انسانی، مدیریت دانش، مدیریت نوآوری، سازمانها

^۱ نویسنده مسئول: a-Panahi2011@yahoo.com

تغییرات سریع دنیای کنونی، سازمانها را با چالش های مختلفی روبه رو کرده است. در این میان، سازمانهایی موفق هستند که به کمک ابزار مختلف مدیریتی و فناوریهای نوین، از فرصتهای ایجاد شده، به سود خود استفاده کنند. مدیریت دانش نمونه ای از این ابزار است. گرچه دانش به عنوان منبعی برای بقای سازمانها ضروری و حیاتی بوده و شرط موفقیت سازمانها در تجارت جهانی، دستیابی به دانش و فهمی عمیق در تمامی سطوح است، اما هنوز هم بسیاری از سازمانها به مدیریت دانش بطور جدی توجه نکرده اند. شرایط دنیای امروزی به گونه ای است که شرط بقای هر سازمانی، واکنش سریع آن در برابر تغییرات است. این امر محقق نمی شود جز از طریق داشتن دانش و نوآوری با توجه به این مطلب، عامل موفقیت سازمانهای هزاره سوم در صحنه های رقابتی حرکت به سوی مدیریت دانش و دانش محوری است (سعادت، ۱۳۸۸).

سازمانهای موفق؛ سازمانهایی هستند که مدیران، کارشناسان و کارکنان آن بر اساس استراتژی سازمان همواره در یک رقابت پویا به دنبال نوآوری و خلاقیت باشند و تفکر در نیروهای سازمان به صورت یک عادت و وظیفه سازمانی تلقی گردد. در این صورت با نهادینه شدن نوآوری و تولید فکر و اندیشه نو؛ سازمان تبدیل به یک سازمان خلاق، نوآور و شکوفای می گردد و حاصل آن، هم افزایشی در نوآوری سازمانی است. حاصل فکر جمعی موجب هم افزایی در سازمان شده و نهایتاً یک هم آوایی جمعی موجب تلاش سازمان در راستای هدفهای سازمان با فکر نو، و شکوفایی سازمان می گردد. در پژوهش حاضر فرض بر آن است که مدیریت دانش یکی از راه های غیرقابل اغماض برای دستیابی به نوآوری است. یعنی هر سازمانی که قادر به دانش آفرینی نباشد یا اینکه نتواند دانش موجود را جهت بهره برداری از آن در حال و آینده سازماندهی و در نهایت مدیریت کند به احتمال بسیار زیاد نمی توان انتظار نوآوری داشت چراکه چنین سازمانی نه تنها قادر به استفاده از دانسته هایش نیست بلکه به احتمال فراوان بصورت پیاپی اقدام به دوباره کاری نموده، دقت و اثری از دست خواهد داد. پرواضح است سازمانی که نوآور نباشد در محیط کسب و کار متغیر امروزی شانس زیادی در مقابل رقبا نخواهد داشت (فراپائولو، ۲۰۰۶). پژوهش حاضر بر آن است که رابطه بین مولفه های مدیریت دانش و نوآوری را در سازمان کمیته امداد مورد بررسی قرار دهد. در حالیکه ارتباط بین مولفه های مدیریت دانش با نوآوری از نظر شهودی بدیهی به نظر رسیده و پژوهش های کاربردی محدودی در این زمینه صورت گرفته و شواهد تجربی اندکی موجود است تا چنین نتیجه ای را توجیه سازد.

برای این که افراد در سازمان به تفکر پردازند باید محیطی ایجاد شود که در آن به نظریات و اندیشه ها امکان بروز داده شود. یکی از شیوه های بسیار مهم و پرجاذبه پرورش شخصیت انسانها و همین طور نوآوری و حتی رشد اجتماعی، مشورت است و بدون تردید افرادی که اهل مشورت هستند از قدرت تفکر بالایی برخوردارند و آنان که اهل تفکر نیستند از این امتیاز بهره ای ندارند. یک سازمان نوآور تا اندازه زیادی به خود کنترلی کارکنانش وابسته است. خود کنترلی خودش را در خواستن و تمایل برای ارائه ابتکار به نمایش می گذارد. لذا مدیریت دانش، مستلزم وجود رهبری آگاه و تاثیر گذار در سازمان است. فرهنگ سازمانی که در آن نوآوری ارزش تلقی می شود، یکی از عناصر جلوبرنده مدیریت دانش و در نهایت، عامل نائل شدن به تعالی سازمان، تداوم حیات سازمانی و محقق شدن

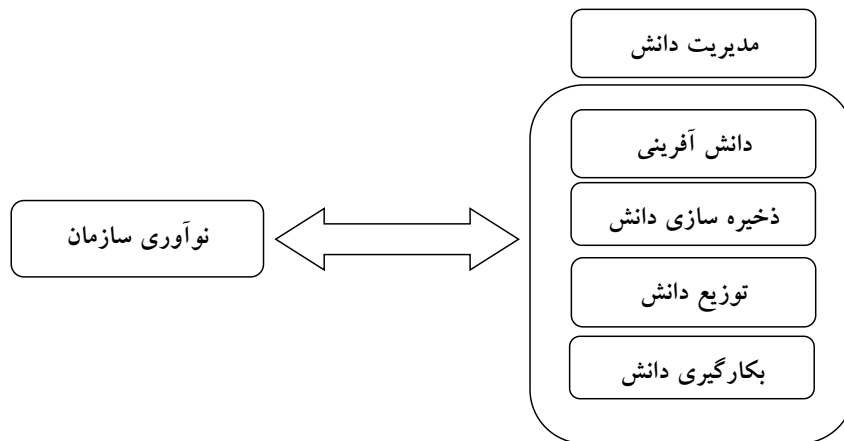
استراتژیهای سازمان است (پوراحمد، ۱۴۰۰). به موجب اهمیت و ضرورت انجام تحقیق در کمیته امداد امام خمینی (ره) استان تهران می توان به برخی از فواید آن ذیلاً اشاره نمود:

- افزایش همکاری و بهبود بهره وری، تشویق و قادر ساختن نوآوری و غلبه بر اطلاعات زیادی و تحویل فقط آنچه مورد نیاز است، تسهیل جریان دانش مناسب از تامین کنندگان به دریافت کنندگان بدون محدودیت زمان و فضا و تسهیل اشتراک دانش میان کارمندان و بازداشتن آنان از اختراع دوباره چرخ به کرات.
- تصرف و ثبت دانش کارکنان قبل از اینکه آنان شرکت را ترک نمایند و اطمینان یافتن از اینکه دانش با ارزش بهنگام ترک کارمند از دست نمی رود.

- افزایش آگاهی سازمانی از خلاهای دانش سازمان.
  - کمک به شرکتها که سبقت جو باقی بمانند با افزایش آگاهی آنان از استراتژیها، محصولات، خدمات و بهترین کارکردهای رقیبانشان.
  - بهبود در ارائه خدمات به مددجویان تحت پوشش کمیته امداد.
  - جهانی شدن برای انجام اثربخش تر فعالیت های مجازی به دانش بیشتری نیاز است که حمایت مدیران ارشد سازمان و مسئولین را می طلبد.
- هدف عمده این پژوهش بررسی تاثیر مستقیم مولفه های مدیریت دانش در ایجاد نوآوری در کمیته امداد امام خمینی (ره) استان تهران جهت ارائه پیشنهادها می باشد.

مدل مفهومی تحقیق:

طبق مبانی نظری، مدیریت دانش شامل ۴ مولفه دانش آفرینی، ذخیره سازی، توزیع دانش و بکارگیری دانش می باشد (ابطحی، صلواتی، ۱۳۸۵)، به نقل از نیومن و کنارد). موضوع تحقیق نیز بررسی رابطه مدیریت دانش و مولفه های آن با نوآوری است.

رابطه مدیریت دانش و مولفه های آن با نوآوری

مبانی نظری پژوهش

چرخه مدیریت دانش

بهات (۲۰۰۱) چرخه مدیریت دانش را شامل فعالیت های کسب، ثبت، انتقال، خلق و کاربرد دانش در سازمان می داند. کسب دانش شامل مجموعه فعالیت هایی که به منظور کسب دانش جدید از خارج سازمان صورت می گیرد. فعالیت هایی مانند میزان مشارکت اعضا در انجمن های علمی و میزان شرکت در دوره های آموزشی، همکاری سازمان با دانشگاه ها و سایر مراکز علمی و خریداری دانش جدید برای سازمان نشان دهنده میزان تلاش برای کسب دانش جدید و ورود آن به سازمان می باشد. ثبت و مستند سازی دانش شامل مجموعه فعالیت هایی است که به منظور ثبت دانش موجود در سازمان صورت می گیرد. دانش تولید شده و موجود را باید بتوان در شکلی که برای همه قابل دسترسی و قابل استناد باشد، ذخیره کرد. در واقع با این کار می توان دانش را از حالت ذهنی خارج کرد و در حافظه سازمان قرار داد زیرا در غیر این صورت ممکن است دانش در ذهن کارمندان، موسسان سازمان و... باقی بماند و با خروج آنها از سازمان و یا مرگ آن ها دانش از بین خواهد رفت. فعالیت هایی مانند استفاده از پایگاه های داده برای ثبت دانش سازمانی، کد گذاری دانش، مستند سازی تجارب موفق و نا موفق

پناهی و پناهی

از جمله فعالیت های ثبت دانش در سازمان می باشند. انتقال دانش شامل مجموعه فعالیت هایی که به منظور انتقال سازمان میان اعضا صورت می گیرد، می باشد. انتقال دانش یک جنبه مهم از مدیریت دانش است زیرا دانش هنگامی که در یک سازمان کسب شد بایستی در بین افراد و گروه های دیگر سازمان به اشتراک گذاشته شود. فرایند انتقال و تسهیم دانش شامل فعالیت های انتقال و توزیع دانش ضمنی و صریح از یک شخص، گروه یا سازمانی به شخص، گروه یا سازمان دیگر است. تحقیقات نشان داده که اثر انتقال و تسهیم دانش اثربخش، سازمان ها می توانند کارایی خود را بهبود بخشیده و هزینه های آموزشی و ریسک های ناشی از عدم اطمینان را کاهش دهند. فعالیت هایی مانند جلسات بحث و تبادل نظر برای ارائه تجارب و شیوه های کاری، تمایل و مشارکت اعضا به همکاری و کمک به همکاران برای بهبود روش های کاری، استفاده از پایگاه های داده و در اختیار گذاشتن دانش سازمان برای تمام اعضا، نشان دهنده میزان تلاش سازمان برای انتقال دانش سازمانی می باشد.

خلق دانش شامل مجموعه فعالیت هایی است که از طریق آن دانش جدید در سازمان تولید و خلق می شود. خلق دانش، منبع کلیدی نوآوری ها در هر سازمانی است. عامل حیاتی در بحث مدیریت دانش، تولید و انتشار اطلاعات، تفسیر اطلاعات پردازش شده و تبدیل آن ها به دانش است. فعالیت های مختلفی مانند پاداش دهی و تشویق نوآوری ها و ایده های جدید کارکنان، بحث آشکار در مورد تجارب و شکست های سازمان، تشکیل گروه های یادگیری در سازمان، استخدام افراد متخصص با دانش مورد نظر سازمان و حمایت مالی از تحقیقات دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی، همگی از جمله فعالیت هایی است که خلق و تولید دانش جدید را در سازمان تسهیل می کند. کار برد دانش نیز شامل فعالیت هایی است که نشان می دهد سازمان دانش خویش را بکار گرفته است. از جمله بکارگیری ایده های جدید کارکنان در فرایندها و روش های کاری سازمان، بهبود عملکرد سازمانی، تصمیم گیری های موثر، حل مشکلات و توجه به فروش دانش سازمانی از جمله فعالیت های کاربرد دانش در سازمان می باشد.

جدول (۱): زیر چرخه های مدیریت دانش را از دیدگاه بعضی صاحب نظران نشان می دهد:

منبع	فاز ۱	فاز ۲	فاز ۳	فاز ۴	فاز ۵	فاز ۶
Bhatt	کسب	ثبت	انتقال	خلق	کاربرد	
Ddpres & Chauvel	خلق	دسته بندی	ذخیره	تسهیم/ انتقال	استفاده مجدد	استنتاج
Gartner group	خلق	سازماندهی	تسخیر	دسترسی	استفاده	
Davenport	تولید	کدگذاری	انتقال			
Lee & Hong	کسب	گسترش	رسمی سازی	تسهیم	استفاده	
Davenport & Prusak	پرورش	رشد	بهبود سازی	توانمندسازی		
Nevis & Dibella	کسب	تسهیم	استفاده			
Huber	کسب	انتشار	تفسیر	حافظه سازمانی		
Ward & Aurum	تولید	کسب	شناسایی	وفق دادن	سازماندهی	توزیع
Nissen	تسخیر	سازماندهی	رسمی سازی	توزیع	استفاده	استنتاج

مدیریت دانش

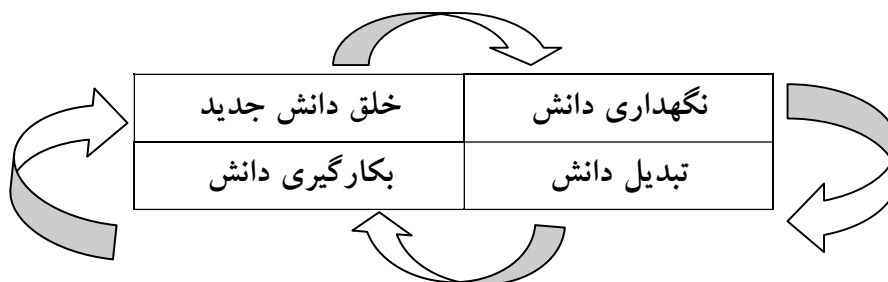
در سال ۱۹۷۹ حسابدار سوئدی به نام کارل اریک سیوبی که بعدها به عنوان یکی از بنیانگذاران علم مدیریت دانش معرفی شد، با پرسشی بزرگ روبرو گردید. دفاتر حسابداری (ارزش دفتری) یکی از شعبه های معروف سازمانی که او در آنجا کار می کرد، تنها یک کرون ارزش نشان می داد، در حالی که ارزش واقعی سازمان به مراتب بیشتر از اینها بود. در این هنگام، وی متوجه شد که ترازنامه مالی شرکت او، تنها ارزش دارایی فیزیکی آن را که شامل چند میز و ماشین تحریر بود نمایش می دهد و ارزش واقعی سازمان به شایستگی کارکنان سازمان و چیزی را که جمع کارمندان سازمان به عنوان یک فکر و مغز جمعی تشکیل می دادند، وابسته است. سیوبی و دیگران، این یافته را به نام "دارایی فکری" و "دارایی ناملموس" معرفی کرد و آن را در کنار دارایی های ملموس قرار داد. به این ترتیب، تعداد نوشته ها، سمینارها در این زمینه رشد کرد و موضوع به طور جدی در دستور کار دانشمندان علم مدیریت و مدیران سازمان های بزرگ قرار گرفت.

مدل های مدیریت دانش

مدل عمومی دانش در سازمان

ایجاد دانش این مرحله در بر گیرنده فعالیتهایی است که مرتبط با ورود دانش جدید به سیستم است که شامل توسعه، کشف و تسخیر دانش می شود. حفظ و نگهداری دانش - عبارت است از فعالیت هایی که دانش را در سیستم ماندگار می کند، در این راستا صاحب نظران به مهمترین عاملی که اشاره می کنند حافظه سازمانی^۳ است و آن عبارت است از توانایی سازمان برای حفظ و نگهداری دانش نکته مهمی که دینگ و کاربی (۱۹۹۹) به آن اشاره می کنند این است که حافظه سازمانی، صرفا توانایی نگهداری دانش های صریح را دارد و حافظه فردی^۴، مهمترین منبع و مخزن دانش نهفته است. تبدیل و انتقال دانش اشاره به فعالیتهایی دارد که در ارتباط با جریان دانش از یک بخش با یک نفر به بخش دیگر را شامل می شود و شامل ارتباطات ترجمه، تبدیل، تفسیر و تصفیه دانش است. بکارگیری دانش شامل فعالیت هایی می شود که در ارتباط با اجرای دانش در فرایندهای سازمانی هستند (ابطحی و صلواتی، ۱۳۸۵: ۴۹-۴۸).

مدل عمومی دانش در سازمان

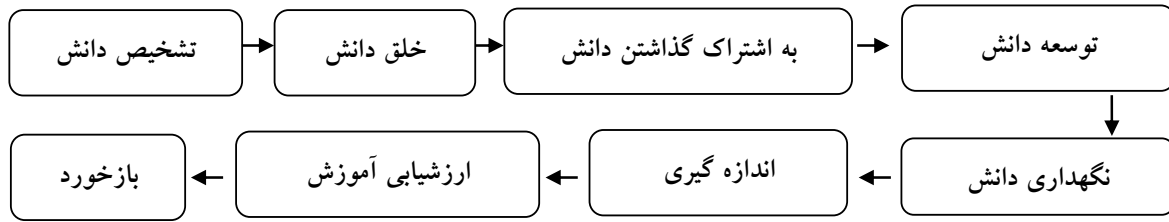
منبع: (ابطحی، صلواتی، ۱۳۸۵: ۴۹-۴۸)

³ Organizational memory

⁴ Deing & corby

⁵ Individual memory

فرایند مدیریت دانش

مأخذ: (Leonard, 1992)

نقش نوآوری در سازمان

برخی از محققین اساساً امکان اعمال مدیریت بر نوآوری توسط روش های سنتی را زیر سوال برده اند. نویسندگانی همچون وارن بنیس، پیترا دراکر، تام پیترز و برایان کوین همواره بر ماهیت غیر خطی، پیچیده و اغلب آشفته نوآوری تأکید کرده اند و آن را فرآیندی می دانند که تمامی وجوه سازمان، اعضا و محیط آن را پوشش می دهد و اعتقاد دارند که مدیریت مناسب بر فرآیند، نیازمند چیزی فراتر از عملکردهای جا افتاده فعلی است. یک تعریف مناسب از نوآوری سازمانی عبارتست از پیدایش یک شی یا روش و فرآیند جدید، همچنین نوآوری سازمانی را می توان ایجاد یا تغییر ساختار تجاری، الگوها و مدلها و همچنین شامل فرآیند، بازاریابی و نوآوری مدلهای تجاری دانست (باقری نژاد و قهاری، ۲۰۰۷). محققان نوآوری را با دو دیدگاه می نگرند:

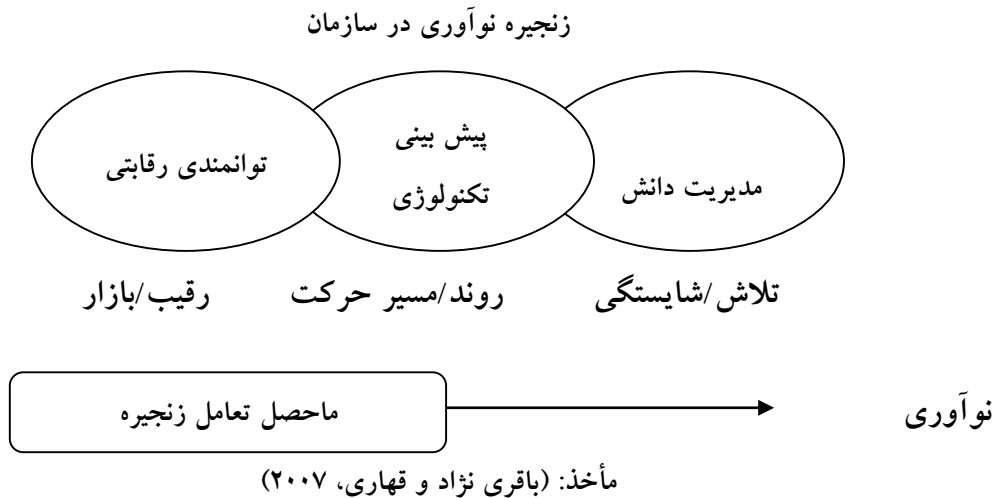
- نتیجه: سعی در تعیین شرایط فرآیند و ساختار برای ایجاد نوآوری در سازمان.
- فرآیند سعی در یافتن اینکه نوآوری چه طور اتفاق می افتد و توسعه پیدا می کند.

به طور کلی نوآوری به دو روش کسب و ایجاد به سازمان می آید:

ایجاد نوآوری: فرآیندی است که خروجی آن محصول، خدمت، برنامه یا تکنولوژی جدید است و در سازمانهای ایجاد کننده، فرآیند نوآوری شامل: ایجاد ایده، تعریف پروژه، ایجاد و توسعه محصول یا خدمت، بازاریابی و تجاری سازی می باشد.

کسب نوآوری: اقتباس ایده یا رفتار جدید برای سازمان تعریف می شود که می تواند محصول یا خدمت باشد. فرآیند سازمانی یا برنامه اجرایی، تکنولوژی سیاست یا سیستم مرتبط با اعضای سازمان باشد. در سازمانهای کسب کننده، **فرآیند نوآوری شامل:** آگاهی از خلاقیت، شکل دهی نگرش در مورد خلاقیت، ارزیابی، تصمیم به کسب، اجرای آزمایشی و اجرای نهایی می باشد. نوآوری اثر بخشی و کارایی و پاسخ به تغییرات محیط را توسط سازمان سرعت می بخشد. فهم، درک و توجه به نوآوری در سازمان به عنوان یک فرآیند بستگی به فعل و انفعالات و شرایط خاص و مناسبی دارد که سازمان بدین منظور فراهم می سازد. توجه به نوآوری در یک سازمان به عنوان یک روش کار پیچیده و مبارزه جهت بقا در بازار جهانی می باشد. موفقیت اقتصادی هر سازمان به طور فزاینده ای متأثر ظرفیت و توانایی جهت تمرکز و تخصص یافتن در فعالیتهایی جهت پویایی و برتری رقابتی سازمان می باشد. مدیریت نوآوری جهت رسیدن به یک چالش در سطح سازمانها و حتی فراتر از آن برای پدید آوردن سیستم اقتصادی مطلوب بسیار ضروری و موثر است. در دهه گذشته سرعت تغییر دانش در بازار به صورت قابل ملاحظه و وسیعی افزایش یافته است در این محیط رقابتی شدید سازمانها باید نوآوری را در محصولات و خدمات خود برای بقا و موفق بودن ایجاد کنند. مدیریت دانش بوسیله تکنیکها و روشهای کار متنوع و گسترده می تواند به نوآوری کمک کند و آن را به جلو پیش ببرد. مدیریت دانش یک استراتژی با ارزش و یک منبع مهم سازمانی محسوب می شود که این دارایی سازمانی برای توسعه ظرفیت خود و بهبود عملکرد سازمان در راستای تغییرات تکنولوژیکی نیازمند توجه به امر نوآوری در هر یک از سطوح سازمان می باشد. مدیریت دانش و نوآوری دارای یک رابطه متقابل می باشند که در سازمان

حذف هر یک از این دو باعث شکست در فعالیتهای تحقیق و توسعه می گردد. در حقیقت نوآوری را به نوعی می توان نتیجه زنجیره ذیل در سازمان دانست:

شناسایی عوامل حیاتی و مهم نوآوری جهت ارائه خدمات و تولید بهتر و در نتیجه برتری رقابتی امری است ضروری که می توان با مدیریت دانش این نوآوری را جهت بخشید. و آنرا می توان فرآیندی دانست از ورود دانش به سازمان تا رسیدن دانش به مرحله نوآوری در سازمان که برآیند فرآیند مدیریت دانش می باشد. بدون شک مدیریت دانش، نقش مهمی در نوآوری سازمانها دارد و این امر سبب می شود تا به جنبه دیگر نقش مدیریت دانش در پیدایش نوآوری توجه شود و آن اطمینان از پایداری و سازگاری است. در بسیاری از سازمانها، سازگاری است که کلید عوامل پیشران حتی بیشتر از خود نوآوری می باشد. تمرکز و توجه کردن بر پایداری و سازگاری مدیریت دانش امر بسیار مهمی است که در زمینه های بسیاری مهمتر از نوآوری تلقی می شود. مدیریت دانش جهت کسب پایداری و سازگاری، علی رغم تغییرات نیروی کار و محیط کار نیاز دارد بر اطمینان به تکرار پذیری فعالیتهای کاری و پیوستگی خدمات متمرکز شود. به طور مثال خدمات پس از فروش یک سازمان مکانی است که نیاز بسیاری به مدیریت دانش جهت حفظ پایداری و سازگاری خود در جهت ارائه خدمات به مشتری دارد. در این موارد می بایست توصیه ها و دستورات و مشورتهای یکسانی به کل کارکنان حتی بین شعبه های متفاوت سازمان در مکانهای متفاوت ارائه شود (باقری نژاد و قهاری، ۲۰۰۷).

روش تحقیق

در پژوهش حاضر از روش همبستگی به عنوان روش تحقیق استفاده شده است. تحقیق همبستگی یکی دیگر از انواع تحقیق های غیرآزمایشی است که در آن رابطه بین دو یا چند متغیر مورد مطالعه قرار می گیرد، جامعه آماری شامل کارکنان کمیته امداد امام خمینی (ره) استان تهران بوده است که طبق آمار به دست آمده در مجموع ۹۹ نفر بوده اند. حجم نمونه در پژوهش حاضر ۸۰ نفر بوده است که با استفاده از جدول استاندارد کرجسی و مورگان (حسن زاده، ۱۳۸۲) و بر اساس حجم جامعه به دست آمده است. انتخاب ۸۰ نفر از کارکنان به عنوان نمونه آماری به روش نمونه گیری تصادفی ساده انجام شد. در این روش فهرستی از تمام افراد جامعه تهیه گردید و از ابتدای فهرست به جز افرادی که شماره آن ها مضربی از ۵ بود تمام افراد انتخاب شدند. به این ترتیب از ۹۹ نفر، ۸۰ نفر به صورت تصادفی ساده در نمونه آماری قرار گرفتند. پرسشنامه مذکور در مجموع شامل ۴۴ سوال است که در قالب طیف لیکرت شامل ۵ گزینه خیلی زیاد، زیاد، تاحدودی، کم و خیلی کم می باشد. این پرسشنامه دارای سه بخش است که در بخش نخست آن ۲۵ سؤال عهده دار سنجش مولفه های مدیریت دانش هستند. برای

پناهی و پناهی

هر یک از مولفه های کسب دانش، ذخیره و نگهداری دانش، توزیع و انتقال دانش، به کارگیری دانش؛ سوالاتی در نظر گرفته شد. هدف بخش دوم نیز که ۱۹ سوال را شامل می شود، سنجش متغیر نوآوری (متغیر وابسته) است. در بخش سوم نیز ویژگی های فردی پاسخگویان مورد اندازه گیری قرار گرفته است. و در یک جمع بندی منطقی ۴۴ سؤال که نزدیکی مفهومی با موضوع قابل سنجش، داشته است به عنوان سوالات پرسشنامه انتخاب شد. از آنجا که پرسشنامه خودساخته در این پژوهش بر اساس رتبه بندی مقیاس لیکرت طراحی شده بود، برای بررسی اعتبار و همسانی درونی آن پس از اجرای آزمایشی برای حجم نمونه ای معادل ۳۰ نفر، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج مذکور حاکی از این است که مقدار آلفای کرونباخ برای مقیاس مدیریت دانش معادل ۰/۹۳۷ و برای مقیاس نوآوری معادل ۰/۹۵۳ می باشد که نشانگر اعتبار نسبتاً بالای پرسشنامه است. در پژوهش حاضر با استفاده از نرم افزار SPSS در دو سطح توصیفی و استنباطی به تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده پرداخته شده است در سطح توصیفی از شاخص های آماری زیر استفاده شده است. جهت بررسی فرضیه ها پژوهش نیز از روش تحلیل رگرسیون ساده، رگرسیون چند متغیره گام به گام استفاده شده است. همچنین از نمودارهای پی پی پلات و اسکاتر پلات نیز برای بررسی مفروضه های تحلیل رگرسیون نیز بهره گرفته شده است. در رگرسیون ساده یک متغیر وابسته بر اساس یک متغیر مستقل مورد پیش بینی قرار می گیرد. در رگرسیون چندمتغیره، به جای یک متغیر مستقل، دو یا چند متغیر مستقل داریم این روش انواعی دارد که در اینجا از روش گام به گام استفاده شده است. در این روش قوی ترین متغیرها یک به یک وارد معادله تحلیل می شوند و این کار تا زمانی ادامه می یابد که خطای آزمون معناداری به ۰/۰۵ برسد و آنگاه متوقف می شود.

یافته های تحقیق

- توصیف نمرات پاسخگویان - توصیف نمرات نوآوری

همان گونه که ملاحظه می شود در نمرات نوآوری، کمترین نمره ۱۹، بیشترین نمره ۷۴ بوده است و توزیع نمرات به گونه ای بوده است که میانگین نمرات ۴۳/۱۳، میانه ۴۳ و نما نیز ۱۹ بوده است. از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۱۶/۴۸ و واریانس نیز ۲۷۱/۷۶ بوده است.

جدول (۲): شاخص های گرایش مرکزی و پراکندگی نمرات نوآوری

میانگین	میانه	نما	انحراف استاندارد	واریانس	دامنه تغییرات	کمینه	بیشینه
43.13	43	19	16.48	271.76	55	19	74

- توصیف نمرات مدیریت دانش

جدول (۳): شاخص های گرایش مرکزی و پراکندگی نمرات مدیریت دانش

مقیاس	میانگین	میانه	نما	انحراف استاندارد	واریانس	دامنه تغییرات	کمینه	بیشینه
مدیریت دانش	59.43	62	29	17.56	308.5	63	29	92
کسب دانش	17.3	18	22	5.69	32.46	21	8	29
ذخیره و نگهداری دانش	22.92	21	28	6.95	48.34	23	12	35
توزیع و انتقال دانش	11.4	11.5	10	4.08	16.69	15	5	20
به کارگیری دانش	7.81	9	9	2.7	7.29	9	3	12

همان گونه که ملاحظه می شود در نمرات کل مدیریت دانش، کمترین نمره ۲۹، بیشترین نمره ۹۲ بوده است و توزیع نمرات به گونه ای بوده است که میانگین نمرات ۵۹/۴۳، میانه آنها ۶۲ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۱۷/۵۶ و واریانس نیز ۳۰۸/۵ بوده است. در نمرات مولفه کسب دانش، کمترین نمره ۸، بیشترین نمره ۲۹ بوده است و توزیع نمرات به گونه ای بوده است که میانگین نمرات ۱۷/۳، میانه آنها ۱۸ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۵/۶۹ و واریانس نیز ۳۲/۴۶ بوده است. در نمرات مولفه ذخیره و نگهداری دانش، کمترین نمره ۱۲، بیشترین نمره ۳۵ بوده است و توزیع نمرات به گونه ای بوده است که میانگین نمرات ۲۲/۹۲، میانه آنها ۲۱ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۶/۹۵ و واریانس نیز ۴۸/۳۴ بوده است. در نمرات مولفه توزیع و انتقال دانش، کمترین نمره ۵، بیشترین نمره ۲۰ بوده است و توزیع نمرات به گونه ای بوده است که میانگین نمرات ۱۱/۴، میانه آنها ۱۱/۵ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۴/۰۸ و واریانس نیز ۱۶/۶۹ بوده است. در نمرات مولفه به کار گیری دانش، کمترین نمره ۳، بیشترین نمره ۱۲ بوده است و توزیع نمرات به گونه ای بوده است که میانگین نمرات ۷/۸۱، میانه آنها ۹ بوده و از لحاظ پراکندگی نیز انحراف استاندارد ۲/۷ و واریانس نیز ۷/۲۹ بوده است.

تجزیه و تحلیل استنباطی

در این بخش با استفاده از تحلیل رگرسیون ساده و چند متغیره گام به گام های نسبت به آزمون فرضیه های پژوهشی اقدام شده است.

فرضیه اول پژوهش: بین مدیریت دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه وجود دارد.
فرض صفر: بین مدیریت دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود ندارد.
فرض خلاف: بین مدیریت دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود دارد.

$$H_0: p=0$$

$$H_1: p \neq 0$$

برای بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون ساده استفاده شده است. همانگونه ملاحظه می شود دو متغیر مستقل در فرضیه مدیریت دانش (نمرات کل) است و متغیر وابسته نیز نوآوری است. در ادامه، ابتدا مفروضه های آزمون مورد بررسی قرار گرفته و سپس تحلیل رگرسیون انجام شده است.

بررسی مفروضه های رگرسیون

- همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته:

برای ورود به رگرسیون بایستی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته حداقل ۰/۳ همبستگی وجود داشته باشد. جدول زیر همبستگی بین نمرات کل مدیریت دانش (متغیر مستقل) با نوآوری (متغیر وابسته) را نشان می دهد.

جدول (۴): نتایج همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته جهت بررسی مفروضه فرضیه اصلی اول

سطح معناداری	میزان همبستگی
.000	.899

بنابر اطلاعات جدول فوق بین متغیر مستقل (مدیریت دانش) و متغیر وابسته (نوآوری) همبستگی مناسبی مشاهده می شود (۰/۸۹۹) بنابر این از این لحاظ انجام رگرسیون بلا مانع است.

پناهی و پناهی

هم خطی بودن: به منظور بررسی خطی بودن توزیع نمرات، از نمودار پی پی پلات استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها تقریباً حول یک خط مستقیم بوده و در نتیجه از مفروضه خطی بودن تخطی نشده است. پرت ها: به منظور بررسی پرت ها در توزیع نمرات، از نمودار اسکاتر استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها بین ۲ و ۲- انحراف معیار قرار دارند. این درحالی است که داده های بین ۳/۳ و ۳/۳- انحراف معیار، پرت محسوب می شوند. در نتیجه در داده های مورد آزمون، پرتی مشاهده نمی شود.

تحلیل رگرسیون

نتایج محاسبات در جداول زیر آمده است.

جدول (۵): نتایج تحلیل واریانس جهت تعیین معناداری و اعتبار رگرسیون انجام شده در فرضیه اصلی اول

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	17345.562	1	17345.562	328.074	.000
باقیمانده	4123.926	78	52.871		
مجموع	21469.487	79			

جدول فوق حاکی از آنست که با توجه به اینکه سطح معناداری محاسبه شده در تحلیل رگرسیون از ۰/۰۱ کوچکتر است بنابراین این رگرسیون انجام شده معنادار بوده و در نتیجه نتایج آن قابلیت تعمیم به جامعه آماری بررسی را دارا می باشد. جدول زیر نیز همبستگی چندگانه بین متغیرها را نشان می دهد.

جدول (۶): نتایج همبستگی چندگانه بین متغیرها در فرضیه اصلی اول

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد شده
.899	.808	.805	7.27123

در جدول فوق ملاحظه می شود در تحلیل رگرسیون انجام شده، ضریب همبستگی چندگانه (R) معادل ۰/۸۹۹ بوده است که در حد بسیار بالا بوده است. ضریب تعیین نیز نشانگر آن است که ۸۰/۸ درصد از تغییرات نوآوری توسط متغیر مستقل (مدیریت دانش) تبیین می شود. بالاخره ضریب رگرسیون و نتیجه کلی رگرسیون محاسبه شده نیز در جدول زیر آمده است.

جدول (۷): نتایج تحلیل رگرسیون بین مدیریت دانش و نوآوری در فرضیه اصلی اول

ضریب رگرسیون (b)	خطای استاندارد	مقادیر Beta	مقدار t	سطح معناداری	عرض از مبدا (Constant)
-7.000	2.885		-2.426	.018	
.844	.047	.899	18.113	.000	

جدول فوق نشان می دهد که رگرسیون انجام شده معنادار بوده و معادله خط رگرسیون جهت پیش بینی میزان نوآوری بر اساس میزان مدیریت دانش عبارتست از:

$$X(0/844) + 7/00 = Y$$

در معادله فوق X مدیریت دانش و Y نیز نوآوری است.

فرضیه دوم پژوهش: بین مولفه های مدیریت دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه وجود دارد.
فرض صفر: بین مولفه های مدیریت دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود ندارد.
فرض خلاف: بین مولفه های مدیریت دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود دارد.

$$H_0: p=0$$

$$H_1: p \neq 0$$

برای تعیین سهم مؤلفه های مدیریت دانش در تبیین نوآوری از تحلیل رگرسیون چند متغیره گام به گام استفاده شده است. همانگونه که ملاحظه می شود متغیرهای مستقل در فرضیه مولفه های مدیریت دانش و متغیر وابسته نیز نوآوری است. در ادامه ابتدا مفروضه های آزمون مورد بررسی قرار گرفته و سپس تحلیل رگرسیون انجام شده است.

بررسی مفروضه های رگرسیون

۱. همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته :

برای ورود به رگرسیون بایستی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته حداقل ۰/۳ همبستگی وجود داشته باشد. جدول زیر همبستگی بین مولفه های مدیریت دانش (متغیرهای مستقل) با نوآوری (متغیر وابسته) را نشان می دهد.

جدول (۸): نتایج همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته جهت بررسی مفروضه فرضیه اصلی دوم

سطح معناداری	میزان همبستگی	متغیرهای مستقل	
.000	.804	کسب دانش	۱
.000	.843	ذخیره و نگهداری دانش	۲
.000	.871	توزیع و انتقال دانش	۳
.000	.662	به کارگیری دانش	۴

بنابر اطلاعات جدول فوق بین متغیرهای مستقل (مولفه های مدیریت دانش) و متغیر وابسته همبستگی مناسبی (بالای ۰/۳۰) مشاهده می شود. در نتیجه از این لحاظ انجام رگرسیون بلامانع است.

همبستگی بین متغیرهای مستقل: هر چند در رگرسیون بایستی بین متغیرهای مستقل نیز همبستگی زیادی وجود نداشته باشد. اما با توجه به اینکه متغیرهای مستقل، زیر مقیاس های یک متغیر (مدیریت دانش) هستند، این امر تا حدودی طبیعی بوده و بنابر این از این لحاظ انجام رگرسیون بلامانع است.

خطی بودن: به منظور بررسی خطی بودن توزیع نمرات، از نمودار پی پی پلات استفاده شده است. نمودارها نشان می دهد که داده ها تقریباً حول یک خط مستقیم بوده و در نتیجه از مفروضه خطی بودن تخطی نشده است.

پناهی و پناهی

پرت ها: به منظور بررسی پرت ها در توزیع نمرات، از نمودار اسکاتر استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها بین ۳ و ۳- انحراف معیار قرار دارند. این درحالی است که داده های بین $۳/۳$ و $۳/۳-$ انحراف معیار پرت محسوب می شوند. در نتیجه در داده های مورد آزمون، پرتی مشاهده نمی شود.

انجام تحلیل رگرسیون

همان گونه که بیان شد، در بررسی این سوال، از رگرسیون گام به گام استفاده شده است در این روش قوی ترین متغیرها یک به یک وارد معادله تحلیل می شوند و این کار تا زمانی ادامه می یابد که خطای آزمون معناداری به $۰/۰۵$ برسد و آنگاه متوقف می شود. در رگرسیون انجام شده حاضر، از ۴ مولفه مدیریت دانش، تمام متغیرها وارد تحلیل گردید. تحلیل رگرسیون با این ۴ متغیر تا ۴ گام پیش رفت و آنچه در ادامه آمده است مربوط به آخرین گام (گام چهارم) است.

جدول (۹): نتایج تحلیل واریانس جهت تعیین معناداری و اعتبار رگرسیون انجام شده در بررسی فرضیه اصلی دوم

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	17791.457	4	4447.864	90.698	.000
باقیمانده	3678.031	75	49.040		
مجموع	21469.487	79			

در گام آخر تمامی ۴ متغیر مستقل وارد شده، قابلیت تبیین متغیر وابسته را دارا بوده اند. این متغیرها عبارتند از: مولفه های کسب دانش، ذخیره و نگهداری دانش، توزیع و انتقال دانش، به کارگیری دانش که تماما معنادار بوده و در گام چهارم همگی سهمیه بوده اند. جدول فوق حاکی از آنست که با توجه به اینکه سطح معناداری محاسبه شده در تحلیل رگرسیون در گام نهایی (گام چهارم) از $۰/۰۱$ کوچکتر است بنابر این رگرسیون انجام شده معنادار بوده و در نتیجه نتایج آن قابلیت تعمیم به جامعه آماری بررسی را دارا می باشد. در ضمن گام های قبلی نیز معنادار بوده است در غیر این صورت تحلیل به گام چهارم نمی رسید. جدول زیر نیز همبستگی چندگانه بین متغیرها را نشان می دهد.

جدول (۱۰): نتایج همبستگی چندگانه بین متغیرها در فرضیه اصلی دوم

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد شده
.910	.829	.820	7.00289

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می شود در گام آخر تحلیل رگرسیون انجام شده، ضریب همبستگی چندگانه (R) معادل $۰/۹۱۰$ بوده است که در حد بسیار بالا است. ضریب تعیین نیز نشانگر آن است که روی هم در آخرین گام، $۸۲/۹$ درصد از تغییرات نوآوری توسط متغیرهای مستقل (مولفه های کسب دانش، ذخیره و نگهداری دانش، توزیع و انتقال دانش، به کارگیری دانش از مقیاس مدیریت دانش) تبیین می شود. بالاخره ضریب رگرسیون و نتیجه کلی رگرسیون محاسبه شده نیز در جدول زیر آمده است.

جدول زیر نشان می دهد که رگرسیون انجام شده معنادار بوده و معادله خط رگرسیون جهت پیش بینی میزان نوآوری بر اساس میزان مولفه های مدیریت دانش عبارتست از:

$$Y = 5/123 + (0/559) X_1 + (0/1859) X_2 + (1/183) X_3 + (-0/251) X_4$$

در معادله فوق X_1 تا X_4 به ترتیب مولفه های کسب دانش، ذخیره و نگهداری دانش، توزیع و انتقال دانش، به کارگیری دانش از مقیاس مدیریت دانش و Y نیز نوآوری است. همچنین با توجه به مقادیر بتا در جدول فوق می توان اظهار نمود که اولویت اهمیت متغیرهای مستقل مورد تحلیل به ترتیب عبارتند از: (۱) توزیع و انتقال دانش (۲) ذخیره و نگهداری دانش (۳) کسب دانش (۴) به کارگیری دانش

جدول (۱۱): نتایج تحلیل رگرسیون بین مولفه های مدیریت دانش با نوآوری در فرضیه اصلی دوم

سطح معناداری	مقدار t	مقادیر Beta	خطای استاندارد	ضریب رگرسیون (b)	
.077	1.792		2.860	-5.123	عرض از مبدا
.025	2.292	.193	.244	.559	متغیر مستقل ۱ (کسب دانش)
.000	3.792	.362	.226	.859	متغیر مستقل ۲ (ذخیره و نگهداری دانش)
.000	4.644	.454	.394	1.830	متغیر مستقل ۳ (توزیع و انتقال دانش)
.591	-.540	-.041	.465	-.251	متغیر مستقل ۴ (به کارگیری دانش)

فرضیه فرعی اول پژوهش: بین مولفه کسب دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه وجود دارد.

فرض صفر: بین مولفه کسب دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود ندارد.

فرض خلاف: بین مولفه کسب دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود دارد.

$$H_0: p=0$$

$$H_1: p \neq 0$$

برای بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون ساده استفاده شده است. همانگونه که ملاحظه می شود متغیر مستقل در فرضیه مولفه کسب دانش و متغیر وابسته نیز نوآوری است. در ادامه ابتدا مفروضه های آزمون مورد بررسی قرار گرفته و سپس تحلیل رگرسیون انجام شده است.

بررسی مفروضه های رگرسیون

همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته:

برای ورود به رگرسیون بایستی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته حداقل $0/3$ همبستگی وجود داشته باشد. جدول زیر همبستگی بین مولفه کسب دانش (متغیر مستقل) با نوآوری (متغیر وابسته) را نشان می دهد.

پناهی و پناهی

جدول (۱۲): نتایج همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته جهت بررسی مفروضه فرضیه فرعی اول

میزان همبستگی	سطح معناداری
.804	.000

بنابر اطلاعات جدول فوق بین متغیر مستقل (مولفه کسب دانش) و متغیر وابسته (نوآوری) همبستگی مناسبی مشاهده می شود (0/804). بنابر این از این لحاظ انجام رگرسیون بلا مانع است.

هم خطی بودن: به منظور بررسی خطی بودن توزیع نمرات، از نمودار پی پی پلات استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها تقریباً حول یک خط مستقیم بوده و در نتیجه از مفروضه خطی بودن تخطی نشده است.

پرت ها: به منظور بررسی پرت ها در توزیع نمرات، از نمودار اسکاتر استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها بین ۳ و ۲- انحراف معیار قرار دارند. این درحالی است که داده های بین ۳/۳ و ۳/۳- انحراف معیار، پرت محسوب می شوند. در نتیجه در داده های مورد آزمون، پرتی مشاهده نمی شود. **انجام تحلیل رگرسیون:** نتایج محاسبات در جداول زیر آمده است.

جدول (۱۳): نتایج تحلیل واریانس جهت تعیین معناداری و اعتبار رگرسیون انجام شده در فرضیه فرعی اول

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	13890.120	1	13890.120	142.945	.000
باقیمانده	7579.368	78	97.171		
مجموع	21469.487	79			

جدول فوق حاکی از آنست که با توجه به اینکه سطح معناداری محاسبه شده در تحلیل رگرسیون از 0/01 کوچکتر است بنابر این رگرسیون انجام شده معنادار بوده و در نتیجه نتایج آن قابلیت تعمیم به جامعه آماری بررسی را دارا می باشد. جدول زیر نیز همبستگی چندگانه بین متغیرها را نشان می دهد.

جدول (۱۴): نتایج همبستگی چندگانه بین متغیرها در بررسی فرضیه فرعی اول

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد شده
.804	.647	.642	9.85755

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می شود در تحلیل رگرسیون انجام شده، ضریب همبستگی چندگانه (R) معادل 0/804 بوده است که در حد بسیار بالا بوده است. ضریب تعیین نیز نشانگر آن است که ۶۴/۷ درصد از تغییرات نوآوری توسط متغیر مستقل (مولفه کسب دانش) تبیین می شود. بالاخره ضریب رگرسیون و نتیجه کلی رگرسیون محاسبه شده نیز در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۵): نتایج تحلیل رگرسیون بین مولفه کسب دانش با نوآوری در فرضیه فرعی اول

سطح معناداری	مقدار t	مقادیر Beta	خطای استاندارد	ضریب رگرسیون (b)	عرض از مبدا (Constant)
.419	.812		3.543	2.878	
.000	11.956	.804	.195	2.327	متغیر مستقل (۱) (کسب دانش)

جدول فوق نشان می دهد که رگرسیون انجام شده معنادار بوده و معادله خط رگرسیون جهت پیش بینی میزان نوآوری بر اساس میزان مولفه کسب دانش عبارتست از:

$$X(2/327) + 2/878 = Y$$

در معادله فوق X مولفه کسب دانش و Y نیز نوآوری است.

فرضیه فرعی دوم پژوهش: بین مولفه ذخیره و نگهداری دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه وجود دارد.

فرض صفر: بین مولفه ذخیره و نگهداری دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود ندارد.

فرض خلاف: بین مولفه ذخیره و نگهداری دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود دارد.

$$H_0: p=0$$

$$H_1: p \neq 0$$

برای بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون ساده استفاده شده است. همانگونه که ملاحظه می شود متغیر مستقل در فرضیه مولفه ذخیره و نگهداری دانش است و متغیر وابسته نیز نوآوری است. در ادامه، ابتدا مفروضه های آزمون مورد بررسی قرار گرفته و سپس تحلیل رگرسیون انجام شده است.

بررسی مفروضه های رگرسیون

همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته:

برای ورود به رگرسیون بایستی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته حداقل ۰/۳ همبستگی وجود داشته باشد. جدول زیر همبستگی بین مولفه ذخیره و نگهداری دانش (متغیر مستقل) با نوآوری (متغیر وابسته) را نشان می دهد.

جدول (۱۶): نتایج همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته جهت بررسی مفروضه فرضیه فرعی دوم

سطح معناداری	میزان همبستگی
.000	.843

بنابر اطلاعات جدول فوق بین متغیر مستقل (مولفه ذخیره و نگهداری دانش) و متغیر وابسته (نوآوری) همبستگی مناسبی مشاهده می شود (۰/۸۴۳). بنابر این از این لحاظ انجام رگرسیون بلامانع است.

هم خطی بودن: به منظور بررسی خطی بودن توزیع نرمات، از نمودار پی پی پلات استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها تقریباً حول یک خط مستقیم بوده و در نتیجه از مفروضه خطی بودن تخلف نشده است.

پناهی و پناهی

پرت ها: به منظور بررسی پرت ها در توزیع نمرات، از نمودار اسکاتر استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها بین ۲ و ۲- انحراف معیار قرار دارند. این درحالی است که داده های بین $3/3$ و $-3/3$ انحراف معیار، پرت محسوب می شوند. در نتیجه در داده های مورد آزمون، پرتی مشاهده نمی شود.

انجام تحلیل رگرسیون: نتایج محاسبات در جداول زیر آمده است. جدول زیر حاکی از آنست که با توجه به اینکه سطح معناداری محاسبه شده در تحلیل رگرسیون از $0/01$ کوچکتر است بنابراین این رگرسیون انجام شده معنادار بوده و در نتیجه نتایج آن قابلیت تعمیم به جامعه آماری بررسی را دارا می باشد. جدول زیر نیز همبستگی چندگانه بین متغیرها را نشان می دهد.

جدول (۱۷): نتایج تحلیل واریانس جهت تعیین معناداری و اعتبار رگرسیون انجام شده در فرضیه فرعی دوم

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	15245.118	1	15245.118	191.043	.000
باقیمانده	6224.370	78	79.800		
مجموع	21469.487	79			

همانگونه که در جدول زیر ملاحظه می شود در تحلیل رگرسیون انجام شده، ضریب همبستگی چندگانه (R) معادل $0/843$ بوده است که در حد بسیار بالا بوده است.

جدول (۱۸): نتایج همبستگی چندگانه بین متغیرها در بررسی فرضیه فرعی دوم

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد شده
.843	.710	.706	8.93306

ضریب تعیین نیز نشانگر آن است که $64/7$ درصد از تغییرات نوآوری توسط متغیر مستقل (مولفه ذخیره و نگهداری دانش) تبیین می شود. بالاخره ضریب رگرسیون و نتیجه کلی رگرسیون محاسبه شده نیز در جدول زیر آمده است.

جدول (۱۹): نتایج تحلیل رگرسیون بین مولفه ذخیره و نگهداری دانش با نوآوری در فرضیه اصلی

عرض از مبدا	ضریب رگرسیون (b)	خطای استاندارد	مقادیر Beta	مقدار t	سطح معناداری
عرض از مبدا	-2.663	3.461		-0.769	.444
متغیر مستقل (۲) (ذخیره و نگهداری دانش)	1.998	.145	.843	13.822	.000

جدول فوق نشان می دهد که رگرسیون انجام شده معنادار بوده و معادله خط رگرسیون جهت پیش بینی میزان نوآوری بر اساس میزان مولفه کسب دانش عبارتست از:

$$X(1/998) + 2/663 = Y$$

در معادله فوق X مولفه ذخیره و نگهداری دانش و Y نیز نوآوری است.

فرضیه فرعی سوم پژوهش: بین مولفه توزیع و انتقال دانش و نوآوری درکمیت امداد رابطه وجود دارد.

فرض صفر: بین مولفه توزیع و انتقال دانش و نوآوری درکمیت امداد رابطه معناداری وجود ندارد.

فرض خلاف: بین مولفه توزیع و انتقال دانش و نوآوری درکمیت امداد رابطه معناداری وجود دارد.

$$H_0: p=0$$

$$H_1: p \neq 0$$

برای بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون ساده استفاده شده است. همانگونه که ملاحظه می شود متغیر مستقل در فرضیه مولفه توزیع و انتقال دانش است و متغیر وابسته نیز نوآوری است. در ادامه، ابتدا مفروضه های آزمون مورد بررسی قرار گرفته و سپس تحلیل رگرسیون انجام شده است.

بررسی مفروضه های رگرسیون

همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته:

برای ورود به رگرسیون بایستی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته حداقل $0/3$ همبستگی وجود داشته باشد. جدول زیر همبستگی بین مولفه توزیع و انتقال دانش (متغیر مستقل) با نوآوری (متغیر وابسته) را نشان می دهد.

جدول (۲۰): نتایج همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته جهت بررسی مفروضه فرضیه فرعی سوم

میزان همبستگی	سطح معناداری
.871	.000

بنابر اطلاعات جدول فوق بین متغیر مستقل (مولفه توزیع و انتقال دانش) و متغیر وابسته (نوآوری) همبستگی مناسبی مشاهده می شود ($0/871$) بنابر این از این لحاظ انجام رگرسیون بلامانع است.

هم خطی بودن: به منظور بررسی خطی بودن توزیع نمرات، از نمودار پی پی پلات استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها تقریباً حول یک خط مستقیم بوده و در نتیجه از مفروضه خطی بودن تخطی نشده است.

پرت ها: به منظور بررسی پرت ها در توزیع نمرات، از نمودار اسکاتر استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها بین ۳ و ۲- انحراف معیار قرار دارند. این درحالی است که داده های بین $3/3$ و $-3/3$ انحراف معیار، پرت محسوب می شوند. در نتیجه در داده های مورد آزمون، پرتی مشاهده نمی شود.

انجام تحلیل رگرسیون: نتایج محاسبات در جداول زیر آمده است.

پناهی و پناهی

جدول (۲۱): نتایج تحلیل واریانس جهت تعیین معناداری و اعتبار رگرسیون انجام شده در فرضیه فرعی سوم

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	16296.285	1	16296.285	245.711	.000
باقیمانده	5173.202	78	66.323		
مجموع	21469.487	79			

جدول فوق حاکی از آنست که با توجه به اینکه سطح معناداری محاسبه شده در تحلیل رگرسیون از ۰/۰۱ کوچکتر است بنابراین این رگرسیون انجام شده معنادار بوده و در نتیجه نتایج آن قابلیت تعمیم به جامعه آماری بررسی را دارا می باشد. جدول زیر نیز همبستگی چندگانه بین متغیرها را نشان می دهد.

جدول (۲۲): نتایج همبستگی چندگانه بین متغیرها در بررسی فرضیه فرعی سوم

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد شده
.871	.759	.756	8.14390

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می شود در تحلیل رگرسیون انجام شده، ضریب همبستگی چندگانه (R) معادل ۰/۸۷۱ بوده است که در حد بسیار بالا بوده است. ضریب تعیین نیز نشانگر آن است که ۷۵/۹ درصد از تغییرات نوآوری توسط متغیر مستقل (مولفه توزیع و انتقال دانش) تبیین می شود. بالاخره ضریب رگرسیون و نتیجه کلی رگرسیون محاسبه شده نیز در جدول زیر آمده است.

جدول (۲۳): نتایج تحلیل رگرسیون بین مولفه توزیع و انتقال دانش با نوآوری در فرضیه فرعی سوم

ضریب رگرسیون (b)	خطای استاندارد	مقادیر Beta	مقدار t	سطح معناداری
3.070	2.713		1.131	.261
3.515	.224	.871	15.675	.000

جدول فوق نشان می دهد که رگرسیون انجام شده معنادار بوده و معادله خط رگرسیون جهت پیش بینی میزان نوآوری بر اساس میزان مولفه توزیع و انتقال دانش عبارتست از:

$$Y = 3.07X + (3/515)$$

در معادله فوق X مولفه توزیع و انتقال دانش و Y نیز نوآوری است.

فرضیه فرعی چهارم پژوهش: بین مولفه به کارگیری دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه وجود دارد.

فرض صفر: بین مولفه به کارگیری دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود ندارد.

فرض خلاف: بین مولفه به کارگیری دانش و نوآوری در کمیته امداد رابطه معناداری وجود دارد.

$$H_0: p=0$$

$$H_1: p \neq 0$$

برای بررسی این فرضیه از تحلیل رگرسیون ساده استفاده شده است. همانگونه که ملاحظه می شود متغیر مستقل در فرضیه مولفه به کارگیری دانش است و متغیر وابسته نیز نوآوری است. در ادامه، ابتدا مفروضه های آزمون مورد بررسی قرار گرفته و سپس تحلیل رگرسیون انجام شده است.

بررسی مفروضه های رگرسیون

همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته:

برای ورود به رگرسیون بایستی بین متغیر مستقل و متغیر وابسته حداقل $0/3$ همبستگی وجود داشته باشد. جدول زیر همبستگی بین مولفه به کارگیری دانش (متغیر مستقل) با نوآوری (متغیر وابسته) را نشان می دهد.

جدول (۲۴): نتایج همبستگی بین متغیر مستقل و وابسته جهت بررسی مفروضه فرضیه فرعی چهارم

سطح معناداری	میزان همبستگی
.000	.662

بنابر اطلاعات جدول فوق بین متغیر مستقل (مولفه به کارگیری دانش) و متغیر وابسته (نوآوری) همبستگی مناسبی مشاهده می شود ($0/662$) بنابر این از این لحاظ انجام رگرسیون بلامانع است.

هم خطی بودن: به منظور بررسی خطی بودن توزیع نمرات، از نمودار پی پی پلات استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها تقریباً حول یک خط مستقیم بوده و در نتیجه از مفروضه خطی بودن تخطی نشده است.

پرت ها: به منظور بررسی پرت ها در توزیع نمرات، از نمودار اسکاتر استفاده شده است. نمودار نشان می دهد که داده ها بین ۲ و ۲- انحراف معیار قرار دارند. این درحالی است که داده های بین $3/3$ و $-3/3$ انحراف معیار، پرت محسوب می شوند. در نتیجه در داده های مورد آزمون، پرتی مشاهده نمی شود.

انجام تحلیل رگرسیون

نتایج محاسبات در جداول زیر آمده است.

جدول زیر حاکی از آنست که با توجه به اینکه سطح معناداری محاسبه شده در تحلیل رگرسیون از $0/01$ کوچکتر است بنابر این رگرسیون انجام شده معنادار بوده و در نتیجه نتایج آن قابلیت تعمیم به جامعه آماری بررسی را دارا می باشد. جدول زیر نیز همبستگی چندگانه بین متغیرها را نشان می دهد.

پناهی و پناهی

جدول (۲۵): نتایج تحلیل واریانس جهت تعیین معناداری و اعتبار رگرسیون انجام شده در فرضیه فرعی چهارم

منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	مقدار F	سطح معناداری
رگرسیون	9398.364	1	9398.364	60.729	.000
باقیمانده	12071.123	78	154.758		
مجموع	21469.487	79			

جدول (۲۶): نتایج همبستگی چندگانه بین متغیرها در بررسی فرضیه فرعی چهارم

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد شده
.662	.438	.431	12.44018

همانگونه که در جدول ملاحظه می شود در تحلیل رگرسیون انجام شده، ضریب همبستگی چندگانه (R) معادل ۰/۶۶۲ بوده است که در حد بسیار بالا بوده است. ضریب تعیین نیز نشانگر آن است که ۴۳/۸ درصد از تغییرات نوآوری توسط متغیر مستقل (مولفه به کارگیری دانش) تبیین می شود. بالاخره ضریب رگرسیون و نتیجه کلی رگرسیون محاسبه شده نیز در جدول زیر آمده است.

جدول (۲۷): نتایج تحلیل رگرسیون بین مولفه به کارگیری دانش با نوآوری در فرضیه اصلی

عرض از مبدا (Constant)	ضریب رگرسیون (b)	خطای استاندارد	مقادیر Beta	مقدار t	سطح معناداری
11.585	4.281			2.706	.008
متغیر مستقل (۴) (به کارگیری دانش)	4.039	.518	.662	7.793	.000

جدول فوق نشان می دهد که رگرسیون انجام شده معنادار بوده و معادله خط رگرسیون جهت پیش بینی میزان نوآوری بر اساس میزان مولفه به کارگیری دانش عبارتست از:

$$Y = 11/585 + X(4/039)$$

در معادله فوق X مولفه به کارگیری دانش و Y نیز نوآوری است.

نتیجه گیری

خلاصه یافته ها نشان می دهد که مدیریت دانش و مولفه های آن قابلیت معناداری در پیش بینی نوآوری در کمیته امداد امام خمینی (ره) دارا می باشد. همچنین همبستگی بالا و معناداری بین مدیریت دانش و مولفه های آن با نوآوری مشاهده شده است. این یافته ها با نتایج پژوهش خادم عباس (۱۳۸۷)، شهبازی (۱۳۷۵)، رحیمی (۱۳۸۶)، همسو است. از میان پژوهش های خارج

از کشور نیز، نتایج پژوهش حاضر با یافته های پژوهش پانگ لولیو و دیگران (۲۰۰۹)، تامینیا و دیگران (۲۰۰۷)، داروش (۲۰۰۵) همخوانی دارد. یافته های پژوهش خادم عباس (۱۳۸۷) نشان می دهد که می توان با ۹۹٪ اطمینان مدعی شد که اولاً بین رفتارها و رویه های سه گانه مدیریت دانش با یکدیگر و ثانیاً بین این رویه ها و نوآوری ها همبستگی مستقیم وجود دارد. نتایج پژوهش شهبازی (۱۳۷۵) نیز حاکی از آن است که ایجاد تعهد در بین سطوح مدیریت و کارکنان نسبت به پیش سازمانی موجب تقویت کارکرد آن و تسهیم انجام کارهای تیمی به عنوان یکی از زمینه های اصلی نوآوری می گردد. نتایج پژوهش رحیمی (۱۳۸۶) نشان داد که بین ابعاد مدیریت دانش و میزان خلاقیت اعضای هیات علمی دانشگاه اصفهان همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد.

یافته های پژوهش پانگ لولیو و دیگران (۲۰۰۹) تحت عنوان « مطالعه رابطه بین مدیریت دانش، جذب دانش و ظرفیت مدیریت نوآوری در صنایع با تکنولوژی بالای تایوان» نشان می دهد که:

۱- همبستگی مثبت بین ظرفیت مدیریت دانش و ظرفیت نوآوری وجود دارد ۲- همبستگی مثبت بین ظرفیت مدیریت دانش و ظرفیت جذب دانش وجود دارد. ۳- همبستگی مثبت بین ظرفیت جذب دانش و ظرفیت نوآوری وجود دارد. تامینیا و دیگران (۲۰۰۷) نیز در تحقیق خود که تحت عنوان «نوآوری در شرکتهای مشاوره مدیریت بواسطه تسهیم دانش غیر رسمی» در شرکت های مشاوره مدیریت هلند انجام دادند نشان دادند که عدم حمایت مدیریت از فرآیند نوآوری یکی از موارد اصلی نوآوری در شرکت های فوق می باشد.

داروش (۲۰۰۵) نیز در پژوهشی تحت عنوان مدیریت دانش، نوآوری و عملکرد موسسه استدلال می نماید اگر چه دانش به خودی خود یک منبع است اما مدیریت موثر دانش افراد درون موسسه، سازمان را قادر می سازد تا بهره بیشتری از سایر منابع موجود در موسسه ببرند. داروش بر اساس یافته های پژوهش خود مدعی شد که هر سه مولفه مدیریت دانش با هم و با نوآوری رابطه دارند.

منابع

- ابطحی، سید حسن و صلواتی، عادل (۱۳۸۵)، مدیریت دانش در سازمان، تهران، انتشارات پیوند نو، چاپ اول.
- ابطحی، حسین (۱۳۸۵)، مدیریت دانش در سازمان، چاپ تهران، نشر پیوند نو.
- باقری نژاد، جعفر و قهاری، اعظم، (۱۳۸۶)، مدیریت دانش و عملکرد آن در سازمانها، سومین کنفرانس ملی مدیریت عملکرد، دانشگاه تهران.
- پوراحمد، احمد، ۱۴۰۰، آینده پژوهی پیامدهای امنیتی بحران منابع آبی در نواحی مرزی ایران، مجله جغرافیا و روابط انسانی دوره و شماره: دوره ۴، شماره ۳ - شماره پیاپی ۱۵، دی ۱۴۰۰
- حسن زاده، محمد، (۱۳۸۴)، مدیریت اطلاعات و مدیریت دانش (رویکرد مقایسه ای)، مجله اطلاع رسانی و کتابداری - اطلاع شناسی، شماره ۹ و ۱۰، صفحه ۲۲ تا ۲۷.
- حسن زاده، محمد (۱۳۸۸)، بررسی عوامل زیر ساختی مدیریت دانش در دولت جمهوری اسلامی ایران، دو ماهنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد، سال شانزدهم، شماره ۳۵.
- حسن زاده، رمضان، (۱۳۸۲)، روش های تحقیق در علوم رفتاری، تهران، نشر ساوالان، صفحات ۱۳۲-۱۳۴.
- سعادت، سعید، مدیریت دانش و ارتقای سرمایه های انسانی، (۱۳۸۸)، نشریه داخلی مجتمع فنی تهران، سال چهارم، شماره ۴۴
- صلواتی، عادل (۱۳۸۹)، مدل کاربست مدیریت دانش در سازمان های دولتی ایران، چالش ها و راهکارها، فصلنامه مدیریت صنعتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، سال پنجم، شماره ۱۲.

صلواتی، عادل – حق نظر، فرشته (۱۳۸۸)، بررسی تحلیلی عوامل زمینه ای موثر بر استقرار سیستم مدیریت دانش در واحدهای ستادی شرکت ملی نفت ایران، فراسوی مدیریت، سال ۳، شماره ۱۰.
فراپائولو، کارل، (۱۳۸۸)، مدیریت دانش در سازمانها، نشر چاپار.

Leonard-Barton, D. (1992), “Core capabilities and core Rigidities: a paradox in managing new product development”, Strategic Managemetn Journal, Vol.13 ,pp. 25.